

17. Гончаренко, Т.Л. Нетрадиційні уроки як засіб розвитку мотивації учнів під час вивчення розділу «Взаємодія тіл» у 8 класі / Гузенко З.О., Гончаренко Т.Л. // Пошук молодих. Випуск 15: Збірник матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції [“Технології компетентнісно-орієнтованого навчання природничо-математичних дисциплін”], (Херсон, 14-15 квітня 2016р) / Укладач: В.Д. Шарко. – Херсон: ПП Вишемирський В.С. - 2016. –С. 14-16

НЕТРАДИЦІЙНІ УРОКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РОЗДІЛУ «ВЗАЄМОДІЯ ТІЛ» У 8 КЛАСІ

Гузенко З.О., Гончаренко Т.Л.

Херсонський державний університет.

Актуальність теми. Одним із найголовніших завдань навчання учнів фізики в сучасній школі для вчителя є пропагування нестандартного способу мислення, розвиток творчого потенціалу кожного окремого індивіда, заохочування до усестороннього розвитку, розвиток мотивації до навчання. Це можливо за умови застосування нестандартних форм проведення уроків. Не зважаючи на те, що нетрадиційному уроку як формі організації навчання учнів фізики присвячена велика кількість робіт, в умовах постійних змін у суспільстві і освіті проблема використання нетрадиційних уроків як засобу розвитку мотивації учнів продовжує залишатися актуальною.

Мета даної статті – розкриття можливостей використання нетрадиційних уроків як засобу розвитку мотивації учнів під час вивчення розділу «Взаємодія тіл» у 8 класі.

До **завдань**, які необхідно було розв’язати увійшли:

- аналіз науково-методичної літератури з теми дослідження;
- визначення понять «урок», «нетрадиційний урок», «мотив», «мотивація»;
- дослідження нетрадиційних уроків як засобу розвитку мотивації учнів під час вивчення розділу «Взаємодія тіл» у 8 класі.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури засвідчив, що проблемі організації та планування нетрадиційних уроків присвячені роботи О.Антипової, В.Паламарчука, І. Підласого, Т.Селевка, М.Фіцули, В.Шарко та ін., проблема мотивів і мотивації є однією з фундаментальних проблем

психології та знайшла відображення в наукових працях Б.Ананьєва, А.Леонтєва, А. Маслоу, С.Рубінштейна, П. Якобсона та ін., розвитку мотивації під час вивчення фізики присвячені роботи А.Усової, Г.Кузьменко, М. Блудова, В.Шарко та ін..

Урок – це форма організації навчання, за якої навчальні заняття проводяться вчителем із групою учнів постійного складу, одного віку й рівня підготовленості протягом точно встановленого часу, за сталим розкладом [2].

Нетрадиційні (нестандартні) уроки — це імпровізовані, але добре продумані заняття, які мають своєрідну (нетрадиційну) структуру, головною метою яких є пробудження й утримання інтересу школярів до навчальної праці [4]. При цьому у літературі немає однозначної класифікації нетрадиційних уроків, вчені виділяють більше сотні типів нетрадиційних уроків.

Зокрема, Н.Мойсенюк [3] визначаючи нестандартний урок як «імпровізоване навчальне заняття, що має нетрадиційну структуру», наводить класифікацію нестандартних уроків, згідно з якою «найпоширенішими типами нестандартних уроків є: уроки - прес-конференції, уроки-аукціони, уроки-ділові ігри, уроки типу КВК, уроки з груповими формами роботи, уроки взаємного навчання, уроки творчості, уроки-конкурси, уроки-«суди», уроки-рольові ігри, уроки-екскурсії тощо» [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Аналіз наукової літератури [6, 8] з проблеми розвитку мотивації учнів до навчання дозволив зробити такі висновки:

- *мотивування* (мотивація) є найбільш складною структурою особистості, що забезпечує здатність надавати особистісного смислу подіям і власній діяльності, відношенням між людьми, прийняттю рішень щодо обґрунтування власної діяльності через такі процеси як емоційно-ціннісне та змістовно-смісловне переживання соціокультурного досвіду;

- *мотив навчання* (від фр. *motif* – рухаю) – внутрішня спонукальна сила, яка забезпечує залучення особистості до пізнавальної діяльності,

стимулює розумову активність; *мотивами* можуть виступати: інтереси і потреби, емоції і почуття, установки й ідеали; *характер мотивів* може бути: суто практичний, пізнавальний, емоційно-вольовий, меркантильний; *мотивація* може бути внутрішньою і зовнішньою, позитивною і негативною; *закон мотивації* проголошує, що найбільшу рушійну силу мають внутрішні позитивні мотиви.

З метою визначення стану реалізації проблеми у сучасній школі, нами була розроблена та запропонована вчителям анкета, що містила 10 питань. До анкетування було залучено 5 вчителів м. Херсона. Результати анкетування засвідчили, що вчителі фізики знають що таке мотивація та шляхи її розвитку, ознайомлені з основними типами та особливостями нетрадиційних уроків, проте, через відсутність часу та дидактичного матеріалу, нетрадиційні форми організації навчального процесу впроваджують або рідко, або взагалі ніколи.

Отримані результати спонукали до розробки методики використання нестандартних уроків як засобу розвитку мотивації учнів при вивченні розділу «Взаємодія тіл» у 8 класі, ефективність якої була перевірена шляхом її впровадження у навчально-виховний процес.

Серед багатьох типів нетрадиційних уроків нами були обрані та розроблені 5 уроків: це урок- рольова гра (Суд над інерцією), урок- наукове дослідження (Атмосферний тиск), урок-КВК (Тиск твердих тіл, рідин, газів), урок - наукове дослідження (Атмосферний тиск), театралізований урок (Архімедова сила). Для розробки уроків нами був використаний та доопрацьований матеріал авторів О.Демидюк, О.Ткаченко, М.Федьович [1].

Впровадження розроблених матеріалів здійснювалось на базі 8–х класів Херсонської багатопрофільної гімназії №20. На початку та в кінці навчальної чверті учням була запропонована анкета для визначення рівня шкільної мотивації Н. Лусканової, адаптована відповідно до мети нашого дослідження, яка мала на меті визначити ступінь впливу впровадження нетрадиційних уроків на розвиток мотивації учнів та вподобань учнів щодо форм проведення уроків. В анкетуванні прийняли участь 25 учнів.

Аналіз результатів анкетування учнів дав підстави для висновку, що: більшості учнів подобається така форма організації навчального процесу нетрадиційні уроки і вони хотіли б, щоб вчителі її реалізовували в подальшому, нестандартні уроки сприяють підвищенню мотивації учнів до вивчення фізики, про що свідчать позитивні зрушення у рівнях її розвитку.

Висновок. У процесі дослідження нами була розроблена методика використання нетрадиційних уроків з фізики як засобу розвитку мотивації учнів під час вивчення розділу «Взаємодія тіл» у 8 класі. Впровадження розробленого нами навчально-методичного матеріалу від час вивчення фізики в основній школі дало позитивні результати з розвитку мотивації учнів і його можна використовувати на практиці.

Література

1. Демидюк О. В. Нетрадиційні уроки фізики в школі: Навчальний посібник для фізичних спеціальностей. / О.В.Демидюк, О.К.Ткаченко, М.В.Федьович. – Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 318 с.
2. Максимюк С. П. Педагогіка. Навчальний посібник./ С.П.Максимюк - К.: Кондор, 2005. - 667 с.
3. Мойсенюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник / Н. Є. Мойсенюк. – К.: Кондор, 2007. – 656 с.
4. Подласий І. П. Педагогіка / І. П. Подласий. – М.: Просвещение, 2006. – 324 с.
5. Програми середньої загальноосвітньої школи. Фізика, астрономія. 7-12 класи. – К.: Ірпінь, 2006. - 80 с.
6. Проектування навчальних середовищ з фізики: [Навчально-методичний посібник для організаторів і викладачів післядипломної педагогічної освіти, слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, методистів системи післядипломної педагогічної освіти] /В.Д. Шарко, Т.Л. Гончаренко. – Херсон. Грінь Д.С., 2013. – 196 с.
7. Шарко В. Д. Сучасний урок: технологічний аспект : Посібник для вчителів і студентів / Валентина Дмитовна Шарко. – Київ: СПД Богданова А.М., 2008. – 220 с.

8. Шарко В.Д. Методологічні засади сучасного уроку: Посібник для вчителів і студентів. / В.Д.Шарко. – Херсон, вид-во ХНЕУ, 2009 -111 с.